

נפילתו של נפייל

לפני שנים ספורות הlein העורך וחוקר הספרות הבכיר פרופ' מנחם פרי על השיח המגדרי והזהותני הזורע הרס בתחום. בספרו החדש, הנקפה "הומוארכיות" על הספרים ברנר וגנסין, נקבע פרי ומצוחץ לגל המגונה | יהודת ויזן

מנחם פרי, **שב עלי והתהמם: הדיאלוג ההומוארכטי בין ברנר לגנסין - מיקרו-ביוגרפיה**
הספרייה החדשה, 2017, 410 עמ'

.N.

"איה האמת? איה השקר? איה אני בעצמי? מי האנשים הסובבים אותו? באיזה עולם אני חיה?"

דוד פרישמן

לפני שבועות אחדים, שיטוט אكري במרקחתת הוביל אותו לעין בערך הויקיפדיה של אברהם בן- יצחק. ערך קצר יש לו לבן- יצחק, כעשר שורות ולא יותר. בין אותן

יהודה ויזן הוא עורך כתב העת וסדרת הספרים 'קָק'. לאחרונה הופיעו ספריו 'תקנות שבנד' (שירים), 'שירים של אחרים' (תרגום של שירה) ו'פֶקְח' (רומנים).

השורות קפזה לעיני שורה תמורה במיווח, שעמדה בלבד, כפסקה בפני עצמה: "פרופסור אריאל הירשפלד העירך שאברהם בן יצחק היה הומוסקסואל [דרוש מקור].".

אני זכר שהשתתתי מעט – בטרם הסרתי את השורה מן הערך – ותהיתי על פשר הדבר. במיווח טרדו את מנוחתי הסוגרים הרובעים שצינו כי "דרוש מקור". ככלומר, מקור לדבריו של הירשפלד. אך הירשפלד עצמו, כמובן, הוא לא העניין (וגם לא המקור), ולמעשה גם לא בן- יצחק, וגם לא קביעתו הנחרצת של פרופ' חיים באර באשר לבן- יצחק ולפיה "कשיקוֹרָאִים את הטעסְטִים שלְוָיּוֹם בְּרוֹרָהּ שֶׁהָוָה הַמּוֹיִ").¹ העניין הוא בכלל ביאליק. ולאו דווקא ביאליק עצמו, כי אם "מיישור התשוקה ההומוסקסואלית" בשירו הנודע 'ב'יום קיץ, يوم חום', כפי שמבאר לנו הירשפלד בספרו 'כינור ערוך'.²

אך אולי בעצם דווקא יוסף חיים ברנר ואורי ניסן גנסין הם אלה שציריכים לעמוד כאן במקד העניין, וועל' יחסיהם מעיד הירשפלד באותו ספר ממש כי "האיכות ההומוסקסואלית שבאהבה הזאת [בינם] היא ודאית".³ ואם כבר עסקין בברנר וגנסין, הרי שבאופן טבעי علينا לציין גם את עגנון, וחשוב מכך לאין ערוך, את ההרצאה שנשא הירשפלד לפני חודשים ספורים בכנס הבין-לאומי ללימוד עגנון באוניברסיטה העברית, ושמה בישראל: *in Two Scholars Who Were in Our Town* - Between Agnon and the Rabbis. ובלשונו: "הומווארוטיות ב שני תלמידי חכמים שהיו בעירנו – בין עגנון והרבנים".

אולם כפי שכבר אמרתי, הירשפלד הוא לא העניין, וגם הקריאות ההומווארוטיות שהוא כופה על שירות ימי-הביבנים ועל תלמידיו הסוממים אין העיקר. זו את משום שהענין בכלל נסוב סביב אלתרמן. וכשאני אומר אלתרמן אני מתכוון חילתה לפסגות הפוטיות שב'שירי' מכות מצרים', כי אם, כמובן, לתגלית המרועישה של פרופ' דן מירון כי בשירו המוקדם של אלתרמן 'בגן בדצמבר' מסתמנים "קווים של חוויה homoerotic".⁴

אך מה הם קווים של חוויה, או טענותיו של מירון כי פרונץ קפקאי חש למול "גוף של יצחק לוי, הפרווטז'ה התיאטרלי", "תערובת של משיכת homoerotic",⁵ למול הקביעה של פרופ' מיכאל גלוזמן – האיש שזיהה "גון homoerotic מובהק" באטלנטוילנד' של הרצל – ולפיה 'משמעות בנימין השילishi' ל Sabha מנדלי אינו אלא "היפוך פרודוי פרוע של שיח האהבה של הרמן האירופי" המתקיים כאן בין שני גברים.⁶ וכו'.

נדמה לי כי די לפה שעה ברשותה המצאי שהוצגה לעיל (ויסלחו ל החוקרות והחוקרים

גם הוא במוגדרים. יוסף חיים
ברנר

שיגעו ומצאו כי לאה גולדברג הייתה כפי הנראה לשבית-תת-הכרותית-מודחkat-בארון – וכפי הנראה גם דבורה בארון – על שלא ציטתי מדבריהן ומדבריהם בעניין או מקריםותיהן ומקריםותיהם הקויריות בשירות פוגל ורחל ובסיפוריו שופמן, סמילנסקי ואחרים) כדי לקבוע באופן ודאי שאחת משתי השערות הבאות (השנייה) היא בהכרח נכונה:

א) כי דור המיסדים היה דור שכולו, כלשון הימים ההם, סדומאים.

ב) כי קיימת כאן אופנה אקדמית אגרסיבית במילוי, נזכר נוסף ל"שייח", שלא לומד תעמולה ניאו-ליברלית במסווה של חקר-ספרות, פרי זונונים צרפתים שהסתאב עוד יותר בארצות הברית והגיע אלינו, פראים החוכמים שכמותנו, באיחור אופנתו גם כן – ושבמסגרתה מתחרים החוקרים ביניהם, מן הסתם בחדווה ובהתענגות הומואורטית כלשהי – למי יש יותר גדול,(Clomer), ספר יותר גדול, שכיצרותו, או במתכביו, או בפתח שמצאו על המקור של השכנה שלו לשעבר, יש רמז ולי קלוש ביותר לכך שהלה הגה בהיפוך שלוחנות, או שואלי לא הגה, אך רוצה היה להגות. ואולי אף לא הגה, ואף לא ביקש להגות, אלא הדיחיק, بلا ספק, בכל تعצומות נפשו, את תאונות הבשרים ההומואורטיות שלו, מה שכמובן מסביר את יחסו העזין לנשים בחיו הבוגרים ומנכיה אף יותר, בمعنى איפכא מסתברא, את הטון ההומואורטי שביצירותיו. וכו'.

הشتוכבנה? פרי מיטיל ספק.
אורן ניסן גונן

אך האמת המרה היא שהענין רחוק מלחיות משועשע. החוקרים שמניתי לעיל אינם בני כת תימוהנים נידחת, כי אם מבכרי האקדמאים בחוגי הספרות בארץנו. ראש חוגים ובעלי שירה ומקבלי שכר ומחalker פרסומים. ואת מה שהאנשים הללו כותבים בספר היום, לומדים הסטודנטים, אותם עגלים וכיים, הנעדרים כל כושר שיפוט עצמאי, כעובדה מוגמרת למחרת (ולמעשה כבר אתמול), ושבים למחותיים כדוקטורנטים וחוחים, ההולכים ומidxנים, ומלמדים זאת (עדין ללא כל כושר שיפוט עצמאי) בעצםם, כעובדה מוגמרת, וחוזר חלילה.

המצב נעשה כМОבן גרווע שבעתים כאשר אותן פרשנויות מחלחות גם לשכבה הכותבת, וזוו מתחילה בתגובה פבלובית כמעט לייצר טקסטים העוניים על צורכי הפרשנות השגורה והנוחים להתקבל. התופעה מצדיכה אמן מאמר נפרד, אך יהריה הקורא למשל בשירה "המזרחה" הצעירה, שככלולה תוצר של שיח אקדמי, ושמיללים כגון "הסללה" מופיעות בין שורותיה; או בתמות המרכזיות שבהן עוסקים על פי כלות פרס ספר וחתני. או לחלופין בריבווי יצאי הולוג לספרות של אוניברסיטת תל-אביב שמצאו את דרכם לউמדות מפתח ולמשרות עריכה בהוצאות הספרים

(דנה אולמרט, משה סקאל, יערה שחורי, עודד ולקשטיין, עדי שורק, נוית בראל וכן דוגמאות מובהקות אך בהחלט לא יחידות) וברבים מן הספרים שהללו מביאים לדפוס וכותבים בעצמם.

אמנם הגבלי עצמי כאמור זה לעסוק אך ורק בדיון סביב הלבנות תשמש המיטה אשר לסופרים העבריים, אך אל יטעה הקורא ولو לרגע: העניין עצמו אינו הדיון ההומואוטי דווקא, כי אם הדרכו (כן: הדרכה!) המוחלטת של הדיון האסתטי, הספרותי, האמנותי, שפינה את מקומו לטובות הסוציאלולוגיות הגורפות של חקר הספרות, לטובות חרותת-האחר וכל אשר מינורי (הمزוחה, הגלותי, השבר/שגען/קרען, כל קשת הצבעים הקווידית למיניה), הקריאות הפוסט-קולוניאליסטיות והפוסט-ציוניות, וכיוביש הספרות בידי הכיבוש ויתר מרעין בישן.

לאמור, לימודי הספרות נעשו ללימודיו פרקטיקות קריאה (וכתיבה) מתחומיות אידיאולוגיות — תמיד אותה הפרקטיקה ותמיד אותה האידיאולוגיה (המתנגדת לכאהра לאידיאולוגיה) — והtekסט הפרשני, אם אפשר לנחות כך דבר מה הופיע תמיד על דרך הנחת המבוקש, תפס את מקומו של המקור.⁸ נדמה לי שדבריו של יצחק לאור (שהוא דוגמה ומופת לאדם שעוזד את הגולם, קרי השיח, וזה קם לבסוף גם עליו במין צדק פואטי) על ספרו של גלוזמן 'הגוף הציוני' מסכימים, לפחות או יותר, את מצבו של חקר הספרות העברית כיום:

"*בל פוקו אין ספר*".⁹

ב.

חלף כמעט עשור מאז ראיינתי את מנהם פרי לכתב העת הצעום והסאטירי שערכתי אז, 'כתם'. ישבנו בפאב רועש בנווה-צדק ומנחם הזמן אוטי לצמד כסירות של ויסקי משובח ('גָלְנְפִידֵיך') על חשבונו, לא עניין של מה בכך בשבייל משורר צער, והתלונן על מכאוביים ותחלואים שאחזו בו באוטם ימים והוא פשוט מקסים. באותו ריאיון – שעסק, אגב, גם במיינוי הטרי של מיקי גלוזמן לתקפיך ראש החוג בספרות האוניברסיטאית תל-אביב ("הוא לא הכפיף שלי וגם לא המשיך שלי". מה שרראש חוג עושה היום זה... יש הרבה חורים בחומה... והוא צריך לסתום כמה... החוג היום לא ממשיך את החוג שנודד ב-68'). החוג לא הולך היום בכיוון הנכוון") – אמר לי פרי את הדברים הבאים:

מגדירות היא אחד הדברים הכי נוראים שקורדים בספרות. אבל זה לא מיוחד רק לארץ. [זו] השתלטות של אידיאולוגיה; אידיאולוגיה שכשעלעצמה היא מאוד מוכובדת – אבל מה לה ולספרות? אתה היום לא יכול לכתוב רומנים עם אישת פסיבית ולא מודעת שבעלתה מכנה אותה, כיוון שתיקפו את הספר, מושום שכאלישה היא סמלית, היא מייצגת את האישה; ולא איזושי אישת ריאלית, הרי יש הרבה כאלה, אלא את האישה הראوية. זה ריאליות

סוציאליסטי. הביקורת הפכה להיות זדונוביסטיבית והספרות כנועה לה. כל הפסטים [פוסט-דוקטורנטים] האלה, שמעריכים רק טקסטים שמטאיהם להם לתיוירה, מוצאים בכל רומאן את אותו הדבר. זה משענם – אלו לא החווות של קוראים, זה שיש שקיים רק בתוך האקדמיה. אנסים עדין קוראים ספרים בשבייל דמוית, ושורה בשבייל אימאו'ם. ועכשו הדור הצעיר לא מספיק אמביציו' להמציא משחו חדש, והוא מייבא דברים, הוא מייבא לספרות העברית את הדבר האחרון שקרה בצרפת. הדקונסטרוקציה באה מצרפת כמו שمسעות סיניות באו מסין: האקדמיה במדעי הרוח בכל האוניברסיטאות, במינוח בספרות, נפלה קרבן והולכה שולל אחר הזרמים האמריקאים. וזה מגיע לכאן אמריקה גם אם זה עובר בצרפת.

האמת היא שלא יכולתי לנשח זאת טוב יותר. דבריו של פרי, דברים של מישחו "מבפנים", בדבר האסון הגדול שפקד את מדעי הרוח בישראל, היו לי לנחמה גדולה ועוררו בי את התקווה כי לא הכל אבוד, כי לא הכל לquo בעיורון הממאיר, כי הדור הותיק – אותם דינוזאורים מעובי-עור מנוגע – עמיד בפני ההבלים ורעות הרוח של רוח השעה.

מה יש לו בחיו מלבד לישר קו.
פרופ' מנחם פרי. צילום: יונתן בלום

על כן, תוכלו ודאי להבין מדוע אזהה בי תדהמה למקרא ספרו החדש של מנחם פרי (הנפתח בהקדשה [ההומווארוטית?]) הלבבית ובתודה "למייק גלוזמן – שבזכותו נכתב הספר הזה. בזמנים שהיו קשים לי היה הוא המלאך 'שהיכחו ואמר לו גדל'"') שב עלי והתהמם: הדיאלוג ההומווארוטי בין ברנר לגנסין – מיקרו-ביוגרפיה/, ובו מבקש המחבר לשפוך לכארה אור על אзорים מוצללים ביחסיהם המורכבים של צמד הספרים (ובפרט על הצד של גנסין); החל ביוםיהם בישיבה בפוץ'פ וכתבי העת הבתוליים שלהם, 'הפרח' ו'הקו', דרך ימי לונדון הדרמטיים וספרוני 'ניסיונות' וחוברות 'המעורר', ועד לנטק הסופי בין השניים.

במידה רבה, לפחות מבחינת קווי העלילה הכלליים, פרי מסטר כאן סייפור, או מאגד ייחדיו כמה ספריים, שכבר סופר פעמים ובות עבר (הוא נסמך בעיקר על הביאוגרפיות של ברנר שהיבורו יצחק בקון ואניטה שפירא, וכן על החיבור הביעיתי 'ברנר בלונדון' לאשר ביילין),¹⁰ והוא עצמו מעד כי ספר זה "לא צמח בעקבות גיליון דוקומנטים חדשים, מכתבים או זיכרונות, המספקים חוליות שלו, אלא רק בעקבות סיבוב נוסף של קריית החומריים הקיימים, סיבוב שמנצל שאוריון, פסולת שששיירו הקריאות הקודמות" (עמ' 19).

ומה בכלל זאת תורם פרי לסיפור זה? ובכן, בהיעדר "דיאיות" חדשות, לא נותר לפרי אלא לתבל את הטקסט במניין בדוחות ולהטעינו ברמזים homoוארוטיים, כפי שמודגים היבט צמד הציגותים הבאים. עיקרו של עניין הוא גנסין הקורא באוזני ברנר את שירו

של ביאליק 'בַּיְמָה קִיצֵּן, יוֹם חֹום', וביחוד את צמד הבתים הזה: "בֵּיתִי קֶטֶן וְדָל, בְּלִי
מְכֻלָּלִים וְפָאָר, / אֵךְ הוּא חָם, מֶלֶא אוֹר וְפִתּוֹחַ לְגַר, / עַל הָאָח בְּעָר אַשׁ, עַל הַשְּׁלָחָן
הַנֶּר - / אֲצֵלִי שָׁב וְהַתְּחִמָּם, אֵךְ אָבֵד! // וּבְהַשְּׁמָעַ מִילָּל סּוֹפֶת לִיל קֹול כָּאָב, / זָכוֹר
נָכוֹר עֲנוּתָה רְשָׁ גֹּועַ בְּרוֹחָב, / וְלִחְצַתִּיךְ אֶל לִבְךְ, רְעֵי, אֲחֵי הַטוֹּב - / וּרְסִיסָּ נָאָמָן אָוּרִידָה
עַלְךָ".

ובכן, במאמרו "אורני ניסן" מתאר ברנר את האופן התיאטרלי שבו הקריאה לו גנסין שיר זה:

"בֵּיתִי קֶטֶן וְדָל, בְּלִי מְכֻלָּלִים וְפָאָר" – צהָל הוּא והشتובב, ומתחוק השתווכבות "ישָׁב אֲצֵלִי
וחִימְמָנִי" בשעת אמרית פסוק "אֲצֵלִי שָׁב וְהַתְּחִמָּם", חיקָה "סּוֹפֶת לִיל קֹול כָּאָב", תיאר
בפִישׁוֹט יְדִים וּרְגִלִּים את "עֲנוּתָה רְשָׁ גֹּועַ בְּרוֹחָב", קְפִזְזִים, הַתְּגִנָּר וְ"לִחְצַנִּיכְיָה אֶל לִבְךְ", רְעֵי,
אֲחֵי הַטוֹּב".

והנה, כך מתאר זאת פרי:

וְגַנְסִין (בֵן הַעֲשָׂרִים וָאֶחָת), סִפְקָ-מִשְׁתּוּבָב, כְּמַדְגִּים אֶת שִׁירֵוּ שֶׁל בִּיאַלִיק, הַתִּישְׁבֵּ לְפָתָע,
אֶגְבָּ הַדְּקָלִים, וְנִצְמָדָא לְבָרְנָר (בֵן הַתְּשִׁעַ-עֲשָׂרָה), וְגִיפְפָּ וְ"חִימָם" אָתוֹו, וְפִשְׁטָ אֶת יְדֵי
וְגַלְיוֹ לְהַדְגִּמָת שָׁוְרָה נּוֹסְפָת, וְקִפְזָ עַל רְגִלוֹ וְחִיבָק אֶת בָּרְנָר, אֶת "רְעֵי, אֲחֵי הַטוֹּב", לְחַץ
אָתוֹו אֶל לִבְךְ. (עמ' 15)

ההבדלים אמנים קטנים, אלא שלפתע "צהָל הוּא והشتובב, ומתחוק השתווכבות" נעשה
פתחואם ל"זְגַנִּין" (בֵן הַעֲשָׂרִים וָאֶחָת), סִפְקָ-מִשְׁתּוּבָב". פְתָאָם, בְגַדֵּסָתָ פרִי, יִשְׁ מְאָזָן,
או אֲוִילִי מִבֵּין הַשִּׁירִים, הַתְּגִנָּב לוֹ סִפְקָ. "וְמִתְּחַזְקָה השתווכבות" "ישָׁב אֲצֵלִי וְחִימְמָנִי"
בשעת אמרית פסוק "אֲצֵלִי שָׁב וְהַתְּחִמָּם", כתוב ברנר, ואילו אצל פרי כל העניין נשמע
כמו תיאור של הטרדה מינית וְגַנְסִין "נִצְמָדָא לְבָרְנָר (בֵן הַתְּשִׁעַ-עֲשָׂרָה), וְגִיפְפָּ וְ"חִימָם"
אותו". גם שורות שירו של ביאליק "עֲנוּתָה רְשָׁ גֹּועַ בְּרוֹחָב", רְעֵי, אֲחֵי הַטוֹּב",
המוצוטות אצל ברנר, נשמעות כאן מן התיאור, כפי הנראה משום שאין משרתות
את האג'נדָה.

על כל פנים, מששככו תדמית, חמתי ואכזבי, ונתרכך לבבי, החלו מתנגנות בראשי
מילוטיו הידועות של דוד אבידן "אַדְם זָקֵן מֵהַיְשֵׁל בְּחִיְיוֹ", ואליהם נתלו מיד, כמשמעות
תשובה, מילים נוספות – מוצלחות פחות, אך טראגיות לא פחות – משליל: "מְלַכְדָּן
לִיְשָׁר קֹו". ויישור הקו הזה, שבעצמו כבר נעשה לתופעה מדאגה המצריכה דיון
נפרד,¹¹ הוא הורתו של ספר זה. לפניו ניסיון אחרון, מבוש ונוואש, של מי שהיה
פעם מלך וכיום הודה מן הבונ-טונן המקראי בידי "פּוֹלִיטִיקָתָ הַזְּהָוִוִות" או בשמה
המקוצר "השיך" – לשוב לאור הזורקרים ולגזרו אליו לשם גם את מרכולתו הווותיקה
והמאובקה ("תורת הפלרים", "השיר המתהף", "הקריאה המקסימלית", "ספר
המיizio" ושאר מונחים) ארואה במעטפת צבעוני עכשוויות, ככלומר עטופה בגופה בדגל
הלהט"בי.¹²

לא בכדי השתמשתי בשם התואר "מבוש". ניכר כאן מאמץ לא קטן (וחסר תועלת לחלוין) מצד פרי להסות ולו במעט (עד כמה שכותרת הספר מאפשרת לעשות כן) את צעדי, על גבי השביל הורדרד המצויר על כריכת הספר, בדרכו לישור הקנו. כך למשל, מסופר לנו שמדובר כאן במיקרו-ביוגרפיה: "אנו חדש יחסית ואופנתי למדי בקרב אקדמאים אמריקנים (וכמובן זה מגיע לכך מאמריקה גם אם זה עובר בצרפת)",¹³ נגורת של המיקרו-היסטוריה,¹⁴ ובמסגרתו – באורה זהה כמעט למלה הנושא במסגרת השיח הדיאקונסטרוקטיבי – מציבים במרכזו המחבר או הסיפור הביוגרפי "זוטות אקריאות וטפלות", כאמור פרי, ש"יצטברו וילכו ויתלכו תחת הנמקותיה של מערכת ההיפותזות הזאת, ויינטן להם כוח של רמזים השולחים אותנו לאספקטים מרכזיים, שתוקים" (עוד מילה מן הלקסיקון הפוסטי).

אותה נבירה בשירים שייריהם של סופרים – שלאחדים מעתנו תוכיר חולדה רטובה במקורה הטוב, או עיתונאי-צבחבב המחתט בפחיה הזבל של מפוזמים בחיפוש אחר קליטתשמי משומשים במקורה הרע – מתגלה אצל פרי כשלשלאת במסורת נאלצת הרבה יותר: הבlesh – זאנר נוסף שזוכה להדרה וננהנה מאופנתיות באקדמיה בשנים האחרונות, בין היתר, ובעיקר, בעקבות דבריו לאקאן ושאר פסיכוןליטיים על אדגר אלן פו ועל הזאנר בכללו.¹⁵ ולמען הסר ספק, כבר בפתח הספר פרי ממצב את עצמו בטווה הוה באמצעות צמד ציטוטים: האחד של פרויד, המדבר בשפה הפרקטיקה של איוואן לרמוליב ש"קרה להסיט את המבט מהרושים הכללי ומן המהלים המרכזיים של ציורים, והטעים את חשיבותם הייחודית של פרטימשניים, של זוטות, כגון אופן עייצוב ציפורי-האטבעות", והآخر מתוך 'תעלומות מררי רוז'ה' לאדגר אלן פו; ואם זה לא היה ברור מספיק, הנה באחת מהערות השוליים מסביר פרי כי ה"פרוצידורה" המשמשת אותו לחשוף אספקטים מרכזיים לכורה אך "שתוקים" ביחסו ברנרגנסין, היא למעשה אותה "פרוצידורה של דופן, גיבורו של אדגר אלן פו, ושל שרלוק הולמס".

ובכן, אדגר אלן פו, ארטור קונאן דויל ומנחם פרי. לא פחות. ואם ציינתי קודם שהטקסט הפרשני תופס את מקומו של המקור, הרי במקורה דנן, גם הפרשן מבקש לתפוס את מקומו של הסופר, ועל כך תעדנה גם הסכנותותיהם של גדולי הדור וראשי הממליכים לחיבור זה:

"ככישرون סייפורי מובהק פורש לפניו פרי עלילה רבת ניואנסים ועשירות תגליות. החיים והספרות נאגו ביד האמן שלו לטקסט רב-ההודים... הטרפו כאן יחד לחווית קריאה מלאפת ומרגשת". (פרופ' אבנר הולצמן)

"עבודה של סופר מודעים, שיוצרת רצף סייפורי מזהיר. קול הסופר הוא בו-זמן קול של היסטוריון דקדין, נובר בקטנות, שדווקא הדינמיקה שלו בתוכן, נדיתו בתוך העבודות,

היא הסיפור. איזו תנופה! תגליות בנסיבות נופלות בצלול כמו מטבחות ממוכנת מזל. זהו שיעור ביצירתיות. צעד חדש לגמרי בחיו הרוחניים של פרי". (פרופ' אריאל הירשפלד)

"פרי מספר סיפור-קריאה מזהיר המוכיחה כי קריאה מקורית היא מעשה אמנות לכל דבר ועניין". (פרופ' מיכאל גלוזמן)

"בתنوפת סיפור וירטואזית מעורר מנהם פרי לתחייה את מסכת יהסיהם הסוערת והאפלת של ברנר וגנסין. מלאכת הכתיבה כאן היא מעשה חושב של בלש ופסיכולוג וסופר גם ייחד". (דוד גロסמן)

כפי שראות וקוראות עיניכם, אחד הדגשים העיקריים של דברי ההסכמה שהובאו לעיל (לא כוורה לי במהלך חיי הקצרים התגיסות "בכירים" שכזאת לצדו של סופר) עניינו כוחו במספר של מנהם פרי, התגלותו כ"סופר מדהים" (!), מעשה האמנות שלו וכו'. לא עוד פרופסור לספרות, כי אם "בלש ופסיכולוג וסופר גם ייחד" (!). ודגש זה גם כן, כך נדמה, בא לכסות על צעדיו הנואלים של פרי בדרך לישור הקוו; כאילו ביקש לומר, זו אינה עבודה של אקדמי, זה אינו מחקר, כי אם יצירה ספרותית שככל יכולה להיות פואטיקה (חריות המשורר), עצם חדש בחיו הרוחניים של המחבר, ואין לשפטו אותו ברווחין או לבחון אותו בכלים המקובלים.

להלן הצזה ל-'תנופת הסיפור הוירטואזית' של פרי:

הסימביוטיות גורמת לכל אחד מבני-הווג לדגס ולעצב את פרטי חייו אל מול פרטי חייו של חברו וכך לטפה, אולי מבלי מישים, לא רק אנגלזיה בפרטים מודכאים, מהותיים, אלא אף להדק אותה באמצעות פרטים צדדיים, עד שנייתן להבחין בהםים בקומפוזיציה מן הסוג שנוהג בדרך-כלל לגלות ברומאנים. הסיפור-העצמי של האחד מקיים איפוא יהסים אינטרקטואליים אינטנסיביים עם הסיפור-העצמי של الآخر. אבל במקרה המירוץ של ברנר וגנסין התמונה האינטראקטואלית מורכבת יותר.

אין ספק, מנהם צ'ק'ס פרי. או שהוא נדחה דעתך והיית אמר בכלל לכלת שב' אחר הדיון הארוך בשאלת אם שגיאת הגהה שנמצאה ב'מעורר' היא "טעות שכלה-כולה החלפת ה"א ביו"ד ... התרשלות הגהה אקראית וקלת-עורך של גנסין", או שהוא שמא אפשר שמדובר "ברוח הפסיכופתולוגיה של חי יום-יום", היינו, ב"פעולה אגרסיבית לא-מודעת של גנסין נגד ברנר, או לחילפין, או במעשה אגרסיב-פסיכיבי מודע ...". אני מקווה ששברי הציגותים הללו אינם גורעים מתנופת הסיפור).

ואולי הגדולה, אותה "חוויות קריאה מאלפת ומרגשת" שכונת בכלל בניתו הפרווזדי המעמיק (אף כי אינו חדש דבר) לשירו של ביאליק 'בום קיז', יום חום, ובשורות כגון: "הרגל האנפסטית נגמרה בהרמה ואילו מרבית המילים מסתיימות אחרת, בהברה לא-מטרעת, וכך הן גולשות לרجل המשקלית הבאה, ועד מהרה נשמע האנטסת האשכני כשרה אמפיברכית בתוספת של הברה (ה:left) בתחילת השורה

(השו למשל את 'ב'יום קיץ, يوم חום' למורכית השורות של 'גביעלי אשתקד'). אבל ב'יום קיץ, يوم חום' מפציע האנטפט אצל ביאליק לראשונה במלוא הדרו"; או בתובנות הנשגבות לנוכח שורות Shir כגון: "בשְׁמָמוֹן הַזֶּה אֲחִפֵּץ בְּדָד הַיּוֹת" – "הינו מצפים שכובונות הסטייו העגמוני יהיה המשורר זוקק במיוחד לחברת האינטימית המסייעת של ידיו, אך מסתבר שההפק הוא הנכון. במקום 'בוֹא אַלְיִי' אנו עדים כת'בי, עזבני לנפשי'. הסטייו אינו ממוקם כאן במקומו הכרונולוגי, בין הקיץ לחורף, ודבר זה אינו מאפשר להבין את העונות כמטפורות קונצפטואליות בסיסיות לשבי הרים".

או שמא מצויה החוויה בגוילי חכמה סוחפים כגון: "מבנה 'המציאות' שהתקבלה כתוצאה מהחלטה זו – עם התൽכויות המורhibit שבה, האנוגיות והתקבולות-הניגודיות, הסצנות המשקפות סצנות אחרות, הליטמותים והפרטים הצדדים המהדרדים פרטמים מרכזים – החל והזיכר מארג פרטמים שנוהגים למצוא ברומנים. האם חשפנו או שיחזרנו בכך איזה מבנה סמי, איזו 'אמת' חבויה, או שמא יצרנו אותם? האם ביצענו רקונסטרוקציה או פוננו רקונסטרוקציה? האין התופעה שהתיימרנו לתאר אך תוכדר-לוואי של האסטרטגייה התפיסתית שלנו?". וכיוצא באלה.

אך אני כמובן חוטא לספרו של פרי (וואלי, במחשבה שנייה, אין זה אלא תוכדר-לוואי של האסטרטגייה התפיסתית שלו?). הרוי יכולתי לשבח את עובdot הליקוט הנוקדנית של המחבר, או את הציטוטים היפים שהוא מביא ממכتبיהם ומכתביהם של ברנר, גנסין ובני תקופתם, ואפילו, בהתקף של רצון טוב, יתכן שהיתה חולק דברי-שבח לאחדות מהשערותיו המופרכות – והקריאה שלי בו רוחקה מלמצות את הטקסט. אך אם יורשה לי להשתמש בטיעון ההגנה של פרי עצמו, הרי "קריאה כזו נשפתת לאור תוצאותיה – האם הן משמעותיות ומשמעותיות; אי-אפשר לומר שנכון או לא-נכון לבצע אותה".¹⁶ והאמת היא, אם כבר, שمسקנות "מחקר" הנוחוי של פרי (אני מעז לנחות את זו התרסֶלְפֶת¹⁷ בשם "צירה ספרותית") מעניינותatoi כי קליפת השום או כמאויהם המיניים "השתוקים" של סופרים מתיים, והמשמעותיות שלן אף פחותה מכך.

אני מוצא כל טעם להתווכח עם פרי על נוכנותו, או היככנותתו, של פרי זה או אחר. הקריאה שלי בספר זה היא קריאה אתית גרידא. מה שמעניין אותי כאן הוא המוטיבציה. שהרוי, אם בדברין עסקין, אם ברקמת סייפור בלשי, מדוע מכל הנושאים שבעולם מצא לנכון הסופר, הליברל התל-אביבי הנאור, בשנות תשע"ז, בעשור השלישי לחייו, לכטוב דוקא "על הדיאלוג ההומוארטטי בין ברנר לגנסין"? למה זה טוב? את מי זה בדיק משרת? אויה, לו רק הייתה בלש.

למנחים פרי יש זכויות רבות וגדלות בספרות העברית (לצד אחריות גדולה גם ללא מעט נזקים ולתהליכי מסחרו שעברו עליה) – אף לא אחת מהן קשורה להיותו פרשן או חוקר או סופר. את היגיון הגודלים השיג פרי אך ורק ממוקם מושבו על כס העורך

של 'סימן קריאה', כתוב העת וההוצאה. זהו מפעל אדיר, שגם מתנגדיו הגודלים והמרים ביותר אינם יכולים להפחית מחשיבותו המכרעת. זהה תפארתו של מנחם פרי, שספרו החדש, יותר משוהא סיפור "על הדיאלוג ההומוארווי בין ברנרד לגנסין", הוא סיפור על נפילתו של נפיל, שהיא, לעומת שיבת נפש, נפילתו בשבי זה מאשרות באופן סופי את הידע זה וזהן מה: את חילוף המשמרות באקדמיה העברית, ואת היפוך התפקידים בין המורים לשעابر (פרי) לתלמידיהם (גלויזמן) שעתה מוליכים אותם (ואף אפשר שאללה מدادים מרצוּם החופשי),¹⁸ מובסים וחכולים וממלימים מילים לא להם, בתקופה המכמרת לב, אונושית ומודנת, להישאר רלוונטיים, בתקופה להיות, רק עוד קצת, נאחים – ולאו דווקא באופן הומוארווי.

הערה: ידוע לי היטב כי מאמרי ביקורת על מנהם פרי נוטים לעורר זעם קדוש בקרב עדת חסידיו וריבוא תלמידיו ושביעים מליציו ושאר לוחכי הפנה. עשו עמי ועם עציכם חסד, ובטרם ירתח דמכם עלייכם גשו וקראו את מאמרו של פרישמן "ਆיה האמת?...".

- הטקסט, בידי בני-סמכא כביבלו, מישיתה את המקרא בו – ככלומר, מכתימה את המקור – עברו הקוראים והדורות הבאים.
9. יצחק לאור, "פוקו לא התאים לספר, אבל בלי פוקו אין ספר", הארץ ספרים, 1.8.2007. את השם פוקו ניתן להזכיר לפניו הגוזך בשמות דודיה / לאקאנ / דלאן / באטלר / קристבנה ושות'.
10. אשר בילין, ברנו בלונדון: סיפור זיכרונו (מהדורות מוערות בערך מנחם פרי), תל-אביב: הקיבוץ המאוחד / ספרי סימן קריאה, 2006. ספרו של בילין הוא מסמן מートק, אך קשה שלא לחוש בנינה הארסית של המחבר כלפי ברנו ובאיוז איז'צק שנעשה שם. חווישני ספרי מאבחן בספר זהו משחו מאותו ארט, איזה חסר הבנה. לנפשו של הסופר הגדול, איזה בוז מוגנה לעמלה הברגרית.
11. סימנים לישור הקו בקשר הדור הותיק הם כבר דבר שבשוגה. רוא למשל תקופה הדרת הדבר של דן מרון באסופה שיריו של דורן מנור אמצע הבשור (ירושלים: מוסד ביאליק, תשע"ב); או את האופן שבו נטש חיים גורי, בתזמון מחשש, את ה"גיטוב" הציוני, שעלה גבו בונה קריירה – כאשר, ממש לאחרונה, סייר בכל תוקף קיבל את רום היצירה הציונית.
12. נדמה כי פרי סבור שאם יכתוב מספיק פעמים את הציוון "ספר-המייצוי" תשתחכה מלבו של הקורא

1. חיים באר, "המלצת קריאה: על 'פגישה עם משורר'", האוזי ספרים, 21.6.2016.
2. אריאל היינפלד, כינוי ערוף: לשון הרgesch בשירת ח"נ ביאליק, תל-אביב: עם עובד, תשע"א, עמ' 48.
3. שם, עמ' 47.
4. דן מירון, פפר מן התולעת: נתן אלתרמן העציר – אישיותו וייחותו, מהדור שישי וראשון: 1910–1935, תל-אביב: האוניברסיטה הפתוחה, תשס"א, עמ' 181.
5. דן מירון, "זה היה לא יותר מאשר דבר", האוזי ספרים, 14.4.2009.
6. מיכאל גלויזמן, הגוף הציוני: לאומיות ומיניות בספרות העברית החדשה, תל-אביב: הקיבוץ המאוחד, 2007, עמ' 117.
7. לעניין זה ורא עוד במאמרי ליבי אינו במזרח ואנו לא קשור לספרות – או –icos אוו על כס וחצי מים. על 'שירה מודרנית', עכשווי ובעת האחורונה', דחק ה (2015), עמ' 636–621.
8. אין לי ספק שהtekסט ה"סנסציוני" של פרי, שאולי טוב היה לו פורסם בבלשנים באחד ממדורי סוף השבוע, יעורר עניין רב יותר ממה שמנוערים כוים כתבים של ברנרד וגנסין. אך גם אם לא, עצם כפיפות הפרשנות (ובמיוחד פרשנות אין-וונטי לפעולה הקוגניטיבית המוגנת מalias), כי אם לתופעה האקדמית) על

- דוגמאות. 15. וראו בהקשר זה את דבריו לאקן על 'הכתב האנווי' של פו ואת דבריו דריידל על דבריו לאקן בעניין, או את *It Didn't Mean Anything: A Psychoanalytic Reading of American Detective Fiction* (2008) מאת ריצ'רד הוי (Howe), או את מאמו של עיין צבעוני "חומרון הבבלי" – טקס גלוי הוגפה" (כתב העת רסלינג', 1998, 4, 1), או, אפרופו יישור קו, את מסתו של נז מויין "ונריהה בישראל" (כתב העת הוי, כרך 3, 2006), או, לאחרונה ממש, את אני אומור לכם שאני מתן!, מסה על אדרור אלן פו מאת עוד ולקשטיין (תל אביב: רסלינג', 2016), ועוד אינספור דוגמאות.
16. אני כמובן חומד כאן לצוון. אין ספק ששוגיות הנכון והלא נכון היא סוגיה אתית מן המעלה הראשונה. אך מה לאתיקה ולספרה זה? ומה לאתיקה ולקריאות מגדריות/ מגוריות (שהן לעולם, כל עוד בספרותuskinner), קרייאות מזיקות ולא כוננות המכירות את המשמעות ומציבות מצג-שווה באמצעות העתקת השוללים למרכז). או בניסוחו המיפה של פר: "הספרו המומצא בספריה וכלה, כאמור, לאישושיו עקב השינויים שהוויל במעמדם של פרטיטים ושל 'עבודות' כי שהופיעו בספריהם של ברורו-ונגנסן שגלו בו ייגורפים וחוקרי ספרות שקדמו לי. הצעתי אותו כפרי החלטה להעלית את סף-המיידי של פרטיט הקורפוס הרלוונטי, החלטה שאפשר להצדיק אותה רק בדיעבד, לאור אופיין ואיכותן של התוצאות שהיא מפיקה". 17. אולי מתוך רצון לעוצמה, רצון לשמר עדמות כוה והשפעה. מצאה חן בעניין השערתו של ייד שברבי כי יש כאן ניסיון מצד פרי "לבנות אסכולה ברורוס".

העובדת שנושא ספרו הוא הדיאלוג ההומואוטי בין בנה לגנסי, וכי זה יאות להאין שאין זה אלא המשך "שיר של מחקרים הקודמים של הבעל-מחבר".

13. וראו למשל את המיקרו ביוגרפיות המצלחות שהיבור: פרופ' ג'יימס שפירו מאוניברסיטת קלולנבייה – 1599 – *A Year in the Life of William Shakespeare William Shakespeare and the Year of: 1606 Lear Enterprise: Gender, Race, and, Power in the Revolutionary Atlantic* ממן, היבט על השדות ספרי פושע בהם, ועל האגדה של המיקרו-ביוגרפיה: "המיקרו-ביוגרפיה מפותחת להיסטוריון להזכיר את הזיקות בין ספריו זחים של יהודים לבין האירופאים הסוציא-אקוונומיים-פוליטיים הכלליים יותר שיחידים אלה היו חלק מהם".

14. פרי רואה עצמו בספר זה גם כמי שהולך, מבחינה מותודית, בעקבות קרלו גינצבורג (חובב שרלוק בעצמו), ההיסטוריה האיטלקי-יהודית האתיאיסט ואחד מ아버וט המיקרו-ההיסטורייה. המתודה של גינצבורג ("אני וואה את עצמי כהיסטוריון דידיקלי, כלمرة, מנקודת מבט אינטלקטואלית, כהיסטוריון מן האגן השמאלי" [Radical History Review, 1986]) מתחילה להזכיר המגדיר (זה התואר היהו כתעת לפרי) מתאימה להחוקרי המגדיר (זה רוא גם את המחקר והמיקרו-כփפה לד'. ובבקשר זה רוא גם את המחקר והמיקרו-ההיסטורי של ג'וזט' ק' בראן), הנחשב לצירוף מופת בתהום המיקרו-ההיסטוריה, מעשים מוגנים: היהו של נזירה לסבית בימי הרנסנס באיטליה (מנגלנית: מריה אליאב פלון, תל אביב: הרגול, 2002), או את ספרה של קרוולין סטידמן (Steedman), שנסתתעה בזיכרונותיהם של בני משפחתה לצורך, כמו מפתיע, דין ייאורטי בסוגיות של זהות מגדרית, *Landscape for a Good Woman* (1987).